

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Venerabilis Arnesti, (vulgò Ernesti) Primi Archiepiscopi Pragensis

Balbín, Bohuslav

Pragæ, 1664

Quatuor Coenobia Ab Arnesto Conduntur. Primum ad Montem Saczkam
Cœnobium. Caput III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42763

hemia maximus author, seu propagator ab Antiquitate nominatur, quo beneficio crudelissima fami (quæ ejus tempore Bohemiam vexavit) consuluit, atq; etiam in posterum providit.

QUATUOR COE- NOBIA AB ARNESTO CONDUNTUR.

Primum ad Montem Sacz-
kam Cœnobium.

CAPUT III.

Philippus Alexandri Pater, cum gloriam ex novis quibusdam, & antè ignotis studijs quæreret, Urbem condidisse dicitur peregregiam, in quam omnes nequam, perditos, nulliusque frugi homines, undique maximis præmijs invitatos includit, & Poneropolin, quasi improborum urbem diceret, ex re ipsa appellavit. Ridiculum inventum, laudabile tamen, si colligi ex Orbe universo unum in coetum improbi possent, ubi, nisi seipos, neminem vexarent; nunc quia numero ferè boni vincuntur, plures Poneropoles, quàm Agathopoles per universum Orbem sparsas invenias. Meliore exemplo Plotinus Platonius, Philosophus solis urbem in Campania condere parabat, quæ Platonis legibus (ab eo in libris de Republica latis) uteretur, sed facultatem ejus urbis condendæ nunquam à Gallieno Cæsare, infelix Philosophus, potuit impetrare. Felicissimi habendi sunt ij, qui religiosissimum hominum cætus, & quandam veluti coloniam cœlitum, &

Civitas Poneropolis,
Plutarch lib.
de curiosis

Baron. A. Chr.
264. in An-
nal. Ecclesiast.

Multitudo
Religiosorum
in angusta
Bohemia,

Rem-

Paprocky in
Cap. de Mona-
sterijs Bohemia

Rempubicam excitant eorum hominum, quibus dignus non est mundus, quorum corpus in terris, conversatio & desiderium in caelis; hæc felicitate ab omni memoria Bohemia gaudet. Nescio an brevior Regio in Europa sit, quæ plures Ordines religiosos, quàm Bohemia quondam (ob facilem & parabilem victum, aliâq; comoda, & præcipuè incolarum beneficentiam) aluerit, & alar; soli Canonici Regulares (quos à D. Augustino institutos certissimum est) deesse videbantur, qui uno tantum Cœnobio Raudnicensi id temporis habitabant. Hos doctrinæ & virtutis gloriâ florentes viros, pridem sibi ab ipsa Gallia notos, & ab Ioanne Episcopo antecessore multum commendatos, suis opibus adjuvandos suscepit Arnestus. Fecissem sine dubio curioso in antiquitate lectori satis, si penetrare in Archiva potuissem, nunc ex tot Cœnobijs regiâ magnificentia ab Arnesto structis, quod tandem est super? Singulare prorsus mali demonis in Cœnobia, ab Arnesto condita, odium extiterit necesse est, ut nè unum quidem sit reliquum. Omnes religiosos viros tempestat illa Favoritarum involvit, sed, bellis ponentibus, ad sua plerique redière, soli Canonici, de quibus loquimur, ex decem Cœnobijs pulcherrimis vix recepèrunt duo. Cartoviense ægre defensum est; Trebonense R. P. Adami Krawarsky è S. J. Viri Apostolici, ac potissimum R. P. Wolfgangi Sylvami, Cromloviensis Collegij S. Jesu Rectoris operâ tandem recuperârunt; alia omnia sic permixta sunt, ut neque recipi posse videantur. Hujus tantæ in Canonicos S. Augustini à Ziska sævitia, aliæ quoque causæ adferuntur, quas commemorare operæ pretium non est, de Saczansi D. Virginis Monasterio hæc pauca:

Saczense Cœ-
nobium Ca-
nonic. Reg.
S. Augustini.

Est Mons, quinque Pragâ miliaribus Bohemicis, Saczka nomine (nunc pagus eo loco) ad regiam Urbem Nymburgum amœno circum aspectu; ditio hæc erat paterna Arnesti, certè ditionibus paternis vicina; S. Apollinaris Templum stabat altissimum; ad quod Arnestus Cœnobium inprimis condidit, deinde amatos sibi dilectosque Canonicos sub A. 1349. Raudnicio evocatos induxit. Quæ Fundationis litteræ, quàm dives Cœnobium, qui qualisque ab initio viri in eo vixerint, aliâque his similia, perditis omnibus moni-

Paproc. l. cit.

monimentis, non possum dicere, & brevi etiam eorum com-
 ratione excusor, nam quatuor & viginti non amplius annis, eum
Montem incoluisse Canonicos, compertum habeo. Illud æquè
 certum, ab *Arnesto* doctissimo Præsule, doctissimos quoq; *Saczkam*
 adductos (viros à viro, veteri verbo, lectos diceres) quorum sin-
 gulari doctrinâ commotus *Carolus IV.* Imper. A. 1363. bonâ *Ar-*
nesti veniâ, *Saczenses Canonicos*, Pragam itidem in *Montem*, qui
Wétrow appellatur, ad aliud *S. Apollinaris* Templum transtulit. Transfertur
 ad Montem
 S. Apollina-
 ris Pragæ.
 Ibi, ut sapientiæ suus honos esset, néve thesauro abscondito simi-
 lis lateret, scholas sacrarum litterarum à Canonicis aperiri, & ju-
 ventutem altioribus disciplinis informari, iussit. Secuta utilitas
 manifesta: nam ex proxima *Wissebradensi* Ecclesia Clerici, aliq;
 Juniores Sacerdotes, doctrinâ invitati, frequentes veniebant. Er-
 go liberalissimus Princeps, Montem illum *S. Apollinaris* totum,
 elegantissimis domibus implevit, & Magistris Canonicis, quibus
 jam antè de necessarijs *Arnestus* stabili foundatione providerat,
 victum lautiorè, & Censur plures, ut sinè œconomix cura do-
 cerent liberius, adjecit; quam donationem novam litteris *Ar-*
nesti confirmatam, scribit *Hagecius*. Latum id sine dubio Cano-
 nicis; Pragæ in urbe, in summa doctrinæ autoritate potius,
 quàm in solitudine villarum, atque non procul à *Carloviensibus*
 suis, quibus *Mons S. Apollinaris* imminet, versari. Sed neque hic
 firmum & stabile solum docta Religio, & religiosa doctrina in-
 venit; in communi omnium Monasteriorum excidio, A. 1420.
 post quinquaginta septem, quàm apertæ erant, annos, scholæ illæ,
 subjecto ab hæreticis igne conflagrârunt, Canonicis dilabentibus.
 Hic consilij pulcherrimi & utilissimi finis.

Notæ in Caput III.

PLurimos Ordines Religiosos in Bohemia. Monasteria
 Bohemiz.
*Referamus ex Hagecio Cœnobiolorum numerum in eorum
 gratiam, qui Bohemix historicos non legerunt; Ordo S. Be-*
 H h nedicti

nedicti in sola Bohemia (nam Moraviam & Sileciam hic omitto) Cœnobio habuit 23. omnia suis ditionibus, & perpetuis censibus stabilita; ingenti Monachorum multitudine, maxime Brzewnoviense florebat. Ordo Prædicatorum utriusq; sexus, Cœnobio viginti. Cistercienses (quorum divi via maxime ab antiquis Scriptoribus commemorantur) Cœnobio quatuordecim tenuere, inter ea Sedlécense & Zbraslavien- se opulentissimum, ut ex Foundationibus apparet; Canonici Præmon- strateses, quindecim ditissima Cœnobio utriusq; sexus; Canonici Regulares S. Augustini, decem habuere; Eremitæ Ordinis S. Au- gustini, undecim probe & opulente fundata; Ordo S. Francisci, quos minores vocant, pro utroq; sexu, duo & viginti Monasteria; Strictioris Observantiæ (quos hic Bernardinos appellant) novem Cœnobio. Cœlestini, regie stabilita cœnobio tria; Ordo S. Mariæ Magdalena, quatuor; Crucigeri Pruteni, tria; Crucigeri Rhodi- enses divitijs inclyti, Commendaturas habuere sex; Crucigeri cum rubra cruce & navicula, Cœnobio tria; Crucigeri cum rubra stel- la, duo; Templarij immensis opibus (deinde deleti) arces munitissi- mas octodecim, cum ditionibus longè pluribus habuere; Carthusiani Eremos duas; Ordo S. Cyriaci, Cœnobio ditissimum unum; Ambro- siani, unum; Minimi S. Francisci de Paula, duo; Servi Beatissimæ Virginis, unum. Adeoq; numero inito, in Bohemia 172. Cœnobio (quo- rum nomina recitat Hagecius) fuerunt; omnia, uno Ordine S. Fran- cisci strictioris observantiæ (utpote Mendicantium) excepto, non censibus tantum, sed villis & ditionibus, liberalissimè fundata.

Canonici Re-
gulares à S.
Augustino
certissimè
instituti.

In Catalogo
script. Eccles.

Flora.

**Canonicos Regulares à D. Augustino insti-
tutos.** Miror quid Nicolao Crusenio venerit in mentem (C. 22.
23. 24. sui Monastici Augustiniani) probare conari, Canonicos Re-
gulares à S. Augustino, institutos non esse, neq; id fieri potuisse. Non
audeo quod sentio scribere, legatur Bellarminus in Augustino, Bâ-
ronius Tomo 6. Miræus in Prologo Originum Regularium, clarè id
Possidius S. Augustini discipulus, Cap. 8. ostendit. Pius V. in Bulla
A. 1546. compertum fatis est, inquit, ex litteris Apostolicis, diver-
sisque alijs documentis, rationibus & probationibus, quòd ipsi
Cano-

Canonici Regulares fuerunt, & sunt de illis Clericis à S. Augustino institutis, &c. *Quid ad hac dici potest? utinam aequè sua, quae ibi attulit Crusenius, probare posset; quae sanè mihi mira mirorum sunt visa. Nihil pugnabo, sed admirationem meam communicabo Lectoribus. C. 12. probat Crusenius, S. Hilarium Arelatensem Episcopum, Ordinis Eremitarum S. Augustini fuisse. C. 16. S. Paulinum Nolanum Episcopum. P. 2. C. 1. S. Patricium Hibernum, S. Germanum, S. Severum, S. Severinum, Caesarium Arelatensem. Cap. 5. S. Fulgentium Ruspensem, plurimòsq; alios Episcopos. S. Columbanum & Alcuinum, qui Parisiensem Vniuersitatem instituit, &c. Illud verò mirabile, quod nunquam nec audisse, nec legisse memini (C. 24.) S. Franciscum Seraphicum, antequam suum Ordinem institueret, priùs Augustinianum Eremitam, & quidem in Ordine Professum fuisse. Ibidem Crusenius docet: Simplicibus in Religione factis Religiosis votis, religiosum fieri non posse, quod est contra Bullam Gregorij XV. Ascendente Domino. Hac alij iudicent. Lator Crusenium non legisse de S. Ignatio, eum ad Manresam in Eremo vixisse, nam sinè dubio, etiam S. Ignatium Augustinianum fuisse scripisset. Vide, quae de S. Augustini Ordinibus certissimà Pontificum auctoritate, & ratione probata attulit Azor noster, 12. Instit. moral. C. 23.*

Trebonense Cœnobium operâ R. P. Adami Kravvasky recuperatum. *Res ita contigit, quam*

in Vita ejusdem VEN. Patris narratam huc transfero. Trebonam missus erat, circa Annum 1626. ad animas Christo lucrandas, felici, ut semper, successu; nam ibi quinq; hominum millia reduxit ad Fidem. Trebona dum esset, Senatu universo sequente, Civitatem perambulavit: fortè ad locum quendam desertum deveniunt, in quo ruinae, min: q; mirorum ingentes pendebant. Senes qui aderant, rogati quid esset? Monasterium hie ante Hussitica tempora stetit, respondent: succedit Pater, ut aliquod religionis nostrae vestigium videre atq; ostendere Senatui posset; inveniunt januam quandam in parte adiuam intro ducentem, sed eam clausam, & ferro probè munitam; jubet Pater ser-

Trebonensis
Cœnobij re-
stitutio no-
stro saeculo

rium fabrum advocari, & aditum facere; id cum factum esset, vident omnes spatiosissimum & speciosissimum, ut apud Catholicos esse solet, sacrarium; Ecclesiastica supellex optimè composita, Casulæ, Manipuli, Stolæ, Albæque, ut vocant, omnia quasi jam jam sacrificaturis parata, cum omni apparatu Templorum. A seculis pluribus ita jacuisse ipsa antiquitas argumento fuit: etsi enim in speciem integra videbantur, victa & corrupta erant omnia, materiaq; serica omnes, ut narrabat P. Adamus, velut prunarum exuvia & cineres distillantur, statimq; peribant. Laudare deinde solebat illis divitias, & brevem pulchritudinem Pater, multumq; hodiernis Templorum ornamentis præferbat. Nam auro, & Phrygio opere confecta sacra vestes, in stellarum modum lucebant. Res hæc omnibus spectantibus admirationi fuit, affirmabantq; periti, toto Monasterio in flammis abeunte, hanc unam Cellam sine dubio, sacrilegas Zifscæ manus evasisse. Totam hujus spectaculi seriem Regi Ferdinando Viennam P. Adamus perscripsit. Negotium ille rursus R. P. Wolfgango Sylvano, Rectori Collegij Crumloviensis dedit, in Monasterij Antiquitatem & Iura, si qua essent, inquireret, & primo quoq; tempore ad se mitteret. Factum diligenter, & continuo, eodem agente, Rex hunc monasterij locum, & bona circa Trebonam, qua à Dominis occupabantur, Canonice Regularibus S. Augustini, jussit restitui. Hæc ex Vita P. Adami.

Ferdinando III. cum Regi tantum.

Boczkonos cur ita appellati.

S. Apollinaris Templum in Saczka. In hoc Templo Majores Regis Georgij Podiebradij, Boczkonos appellatos, (quod eorum quispian ex latere Matris mortuae excisus esset) sepultura locum habuisse, tradit Paulus Zidek in M. S. libro Chronicorum.

Carloviensis Monasterij Praga dignitas & opes.

Non procul à Carloviensibus. Carloviense Monasterium Templo pulcherrimo addito, ut hodièq; videmus, exstruere cepit Carolus IV Anno 1351. in urbe nova Pragensi. Consecratum primò est Anno 1377. ob Templi & habitationis magnitudinem, tot annis protracto edificandi labore, sed neq; tum omnino absolutum. Hoc unum Carolus à se, & à Templo, quod S. Carolo Magno struxit, voluit

voluit appellari, ut Carloviense diceretur. In consecratione ejus
Cæsar omne argentum Mensæ, conventui Religioso donavit.

Circa A. D. 1457. invenio Joannem ad S. Carolum Abbatem,
à pietate & doctrina in manuscriptis Codicibus commendari. Legi
ejus aliquot Epistolas sapientissimas de observantia Regulari, &c.
Chronicon item M. S. Glacense sic de eo scribit: Joannes ad S. Ca-
rolum Pragæ Abbas, vir fuit magnæ litteraturæ, & loquebatur
Teutonicè & Bohemicè, sciens antiquam observantiam in Bohe-
mia, &c. Huic verò Carloviensi Monasterio, velut principali, pluri-
ma alia subjecta fuisse apparet. Idem Chronicon A. 1464. Venit in
Monasteriū nostrum, R. P. Dominus Joannes, Abbas Canonico-
rum Regularium S. Caroli in nova civitate Pragensi, petiitque ut
aliquis Fratrum sibi concederetur de nostro Conventu, qui ido-
neus esset adjutor & director novi Præpositi, quem proficere in-
tenderet in Engelsheim, circa partes Rheni, quod Monasterium,
pleno jure omnino dignoscitur subjectum, quia ipse jam careret
fratribus ad hoc valentibus.

Confirmat hac, quæ nunc ex Manuscriptis attuli, Abbas Trithe-
mius in Chronico Hirsaugiensi A. 1360. de Carolo IV. loquens: Aulam
inquit, villæ Ingelheim, non longè à Moguntia & Rheno, quam
Carolus Magnus, pro castro residentiæ Majestatis suæ cisrhenanæ
quondam habuit, in quo & natus, & gladium ab Angelo, contra
Saracenos pugnaturus, accepisse cœlitus missum, incolarum fide
creditur, Carolus IV. in monasterium Canoniorum regulæ S.
Augustini commutavit, statuens neminem in eo ad religionem
suscipiendum, nisi in Bohemia natum: quod ita hætenus serva-
tur usque in præsentem diem, per annos non minùs centum qua-
draginta quatuor. Subjecit autem ipsum Cœnobium Abbati

Monasterij S. Caroli in Praga, pro tempore exi-
stenti, ad quem ejus visitatio debeat
pertinere.

Hh 3

Alte-